ו: הורה כהן משיח פרק שני הוריות

עין משפט נר מצוה

מח א מי׳ פ״ג מהל׳ שגגות הל׳ כ:
מט ב ג ד מי׳ פ״ד מהל׳ סנהד׳ מוקדשים כ״ח:
א ה מי׳ פ״ג מהל׳ שגגות הלכה ח סמג עשין רי״ז:
ב ו מי׳ שם הלכה כ והלכה ג שם שם:
ג ז מי׳ שם והל׳ ח:
ד ח מי׳ שם שם הל׳ כ:

רבינו חננאל

אמר קרא כי לכל העם בשגגה עד שתיעשה שגגה ע״י אחרים כלומר (מאדם) (בהעם) היתה המעשה. ועיקר זה אותה הברייתא השנויה לאחור (לעיל דף ג ע״א) יכול הורו ב״ד ועשו הן ב״ד עצמן יהו חייבין כו׳: וצריכי תיתיוהו. מי׳ בין לאביי בין לרבא דאי אשמעינן נעשתה לשגגה הוה אמינא אפי׳ מיעוטא קמ״ל לכל העם ואי אשמעינן לכל העם הוה אמינא אפי׳ רובה לא מחייבי עד דעבדי ב״ד בהדייהו קמ״ל והיה אם מעיני העדה נעשתה כו׳. דמשמע אחרים עשו: אקשינן היכי ילפינן מהני קראי לכל מצות והא בעבודה כוכבים כתיבי ופריקינן אתיא מעיני מעיני׳ כתיב הכא מעיני הקהל וכתי׳ התם מעיני העדה. איבעיא לן תחת שכמו אחד לר׳ יהודה שחטא בהוריית ב״ד הגדול מי מייתו שאר שבטים כל שכמו מי׳ אי לא כי שמענא ליה לר׳ יהודה בז׳ שבטים דאיכא למימר על כן חייב השאר הואיל וד׳ הן רוב הכל וקי״ל דרובא ככולה וכאילו הן נמי עשו. אבל שבט אחד לא מייתו הנך דלא עבוד על ידיה או דלמא לא שנא. ואתאן לבפשט דשבט א׳ לר׳ יהודה לא מייתו עליה מהא דתניא סתמא מה הן מביאין פר. ר׳ שמעון אומר שני פרים. במאי עסקינן אלימא בשחטאו ד׳ שבטים ר״ש ח׳ פרים בעי במתני׳ אלא שבט א׳ (ומאי היא) [ובמאי אין] בהוריית בית דינו ר״ש ליח ליה אלא לאו בהוריית ב״ד הגדול. מאן תנא קמא אי ר״מ רוב כל ישראל בעי אלא לאו ר׳ יהודה סי׳ ונקטי׳ פר א׳ ש״מ. דהתינן לא הבא במאי עסקינן כגון שחטאו ר׳ שבטים והן רובו של קהל או ד׳ אש״פ שהן מיעוטו ומאן תנא קמא ר׳ שמעון בן אלעזר. ואי קש״א לך היכי מוקמינן לה כו׳ שבטים והא ב׳ פרים הני ר״ש כאן דשמעינן לר״ש במתני׳ דבעי פר פר לכל שבט. הני מילי כי (דינהו) [ואינהו] רובה דגברי ועד השתא לא עסיקא לן שבט א׳ לר׳ שמעון אי (מייתי אין) לא ובעיא לקמן: ת״ש דאית ליה לשבט א׳ דתניא ר׳ יהודה אומר שבט שעשה בהוריית בית דינו אותו השבט השבטים על ידו: אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא דתנן בסוף (פרק) [פרקין] הורו ב״ד של א׳ מן השבטים ועשה אותו שבט על פיהם הוא חייב ושאר שבטים פטורין דברי ר׳ יהודה שאר שבטים פטורין למה לי כיון דתנא אותו שבט חייב פשיטא דשאר שבטים לאו (אלא) לאשמעינן דבהוראה בית דינו שאר שבטים פטורין. אבל בהוריית ב״ד הגדול אפי׳ שאר שבטים חייבין ש״מ: איבעיא לן הוריית ב״ד הגדול מי מייתי הוא ומייתי ב״ד עליה א׳ לא מייתי חד מייניה. כי שמענא ליה לר״ש ז׳ משום דהוו רובא אבל א׳ לא מייתי אי דלמא לא שנא. ת״ש מה הן מביאין פר אחד ר״ש אומר כ׳ פרים במאי עסקינן אלימא דחטאו ד׳ ר״ש ח׳ בעי אלא בשבט א׳ ובמאי אי בהוריית בית דינו ר״ש ליח לית ליה אלא בהוראת ב״ד הגדול. הנא קמא ר׳ שמעון בן אלעזר. ואי קש״א דשבט א׳ נמי מייתי דתיתן ותסברא דבשבט אחד מיירי מאן תנא קמא אי רבי מאיר רובה בעי. א״ר יהודה אחר שבטים לייתו אלא הא מני (רבי שמעון) [רש״א] הכא במאי עסקינן כשחטאו ד׳ שבטים והן רובא בגברי אז ד׳ אש״ג הן מיעוט ומאן תנא קמא רש״א אי׳ דסדר לר״ש בתרי׳ ש״מ דכי מחייב כל שבט ושבט בדאיגון רובה דגברי רובה במנין שבטים דפר אחד מביאין וב״ד פר אבל חד שבטא לא: ת״ש דתנן בסוף (פרק) [פרקין] וחכ״א אינו חייב אלא על הוראת ב״ד הגדול מאן חכמים אי ר״מ רובא בעי אלא ר״ש ש״מ דמחייב ר״ש כל שבט אחד להביא פר ופר ב״ד ש״מ. פי׳ והתיה מתניתא אוקימנא וסבירא דר״ש (דרבין) [דרין] חד רובא ודרין שבט א׳ שוו דפר אחד מביאין וב״ד פר. אבל היכא דאיכא תרי רובי כל שבט ושבט מביא פר וב״ד מביאין פר א׳ על כולן: אקשינן ורי׳ יהודה ור״ש שבט אחד דאיקרי קהל מנא להו א״ר יוחנן א) דאמר קרא בדברי הימים ויעמוד יהושפט בקהל יהודה וירושלם וגו׳ הנה קרא יהודה קהל: מתקיף לה רב אחא בר יעקב מה משם לי׳ מיקרי קהל אלא ב׳ שבטים דהתם שבט יהודה ובנימין הוו. מ״ר הנותרים לרחבעם. אלא אמר רב אחא בר יעקב מהתם ב) אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך מאן אחיליד ליה ההיא שעתא בנימין ש״מ הכי קאמר ליה רחמנא השתא מתיליד לך קהל. א״ל רב בר שבא לרב כהנא אימא הכי קאמר ליה כשיהיה שבט בנימין אז יקראו לו השבטים קהל א״ל רב כהנא י״ב אקרו קהל י״א לא אקרו קהל. מ״ר ויעמוד יהושפט וגו׳ י״ב שבטים מבעיא: הכי הניא בספרא בפרשת כהן משיח והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר. פר יכול זקן ת״ל בן כו׳ עד ר״ש אומר מה ת״ל ופר שני בן בקר אם כללו אמר מה ת״ל בן בקר. פר יכול יחיד אומר מה ת״ל ופר שני בן בקר וגו׳ שני לעולה: מה עולה לא נאכלה (שיך לדף י׳ ע״א) אף את האחד וגו׳ (יכול) נאכל: חטאת לדים ת״ל ופר שני בן בקר וגו׳ שני לעולה: מה עולה לא נאכלה (שיך לדף י׳ ע״א) אף חטאת לא נאכלה כיצא בו אמר ר׳ יוסי הבאים מהשלחי כבי הגולה הקריבו עולות לאלהי ישראל פרים שנים עשר על כל ישראל אילים תשעים ושמה כבשים שבעים ושבעה צפירי חטאת שנים עשר הכל עולה לה׳. אפשר חטאת עולה. פי׳ דקאמר צפירי חטאת

מבוא ר״ש דשבט א׳ לר״ש בהוריית בית דינו ר״ש ליח ליה אלא לאו בהוריית ב״ד הגדול. מאן תנא קמא אי ר״מ רוב כל ישראל בעי אלא לאו ר׳ יהודה סי׳ ונקטי׳ פר א׳ ש״מ. דהתינן לא הבא במאי עסקינן כגון שחטאו ר׳ שבטים והן רובו של קהל או ד׳ אש״פ שהן מיעוטו ומאן תנא קמא ר׳ שמעון בן אלעזר. ואי קש״א לך היכי מוקמינן לה כו׳ שבטים והא ב׳ פרים הני ר״ש כאן דשמעינן לר״ש במתני׳ דבעי פר פר לכל שבט. הני מילי כי (דינהו) [ואינהו] רובה דגברי ועד השתא לא עסיקא לן שבט א׳ לר׳ שמעון אי (מייתי אין) לא ובעיא לקמן: ת״ש דאית ליה לשבט א׳ דתניא ר׳ יהודה אומר שבט שעשה בהוריית בית דינו אותו השבט השבטים על ידו: אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא דתנן בסוף (פרק) [פרקין] הורו ב״ד של א׳ מן השבטים ועשה אותו שבט על פיהם הוא חייב ושאר שבטים פטורין דברי ר׳ יהודה שאר שבטים פטורין למה לי כיון דתנא אותו שבט חייב

מסורת הש״ס

ו) תמורה כט., ב) [ועוד כ. וכם נמתן]. ג) תמורה טו., ד) [ס״ס ד: ומה מז. סח. ומתוס׳ יט. סב. תמורה סח: ד״ה: מדם ל:]. ה) מ״ש שעשה כ״ס. ו) הראלמי יעב״ן. ז) כ״ם. ח) מ״כ פ׳ ויקרא. ט) כ״ם ע״ש. י) ולא מיתוקמא מ״ל כ״ם. כ) [מתכנר כ:]. ל) [מתמתא מנחם ו:]. מ) [מתכנר כ:]. נ) [ויקרא כ:]. ס) [ויקרא ד:]. ע) כ״ם מ״ג.

תורה אור השלם

1. ויאמר אלי הנני מפרך והרביתיך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחזת עולם: בראשית מח ד
2. ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד באי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי:
בראשית מח ה
3. אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים ליי לחטאה: ויקרא ד ג

מוסף רש״י

יחמר סתום. שמיפרה בעליה ומעיניהם סתמה, דלא ידעינן דלא שתיפנו בעליה לי לה, לכתי קרי סתום, מן המפורש. ולא ומתיה ומתמו בעליה. שמפורש לנו דלתן בעבור (חמורה מו.) ובי דינין אשר בשאר אשמות. מה דלא מיתמה לגבי שנמה בעבור נמיתה, משום דלא מתמה לה בעבור, לא נענין מיתה ולא נענין הקרבה, דהא לא מתמה בעבור לעולם (שם מו.).
הדרן עלך הורו בית דין

תוספות הרא״ש

(אי״ה אביין א״כ כשחטאו בהוראת ב״ד עם הצבור יביאו פר לעצמן. וכ״ה ה״נ נפיש להו פרים דשבט לוי יביאו כ׳ פרים. ג) אמר רב אחא שבט לוי אינו קרוי קהל דכל אותן שלא נטלו חלק בארץ אינם קרוים קהל. מיהו כהנים (נינהו) [נהי] דלא מקרי קהל מ״מ הכתוב קראם עם בס״ע ישראלים עם הקהל וכעבור דמו ואין חטאתם מתה אבל חטאת שותפים ס״ל לר״ש דמתה ומתוקמא שפיר כר״ש. א״ה בערי להו. האי א״ה לא קאי אמלהיה דרב יוסף דהא שני שפיר דאע״ג דבהנים לא אקרי קהל אקרו עם וקרבנם כקרבן עבור דמי. אלא מרוץ אדא דיקאמר דשבט לוי לא אקרי קהל א״כ לא הוי אלא י״א פרים לקהל. ומשני אפרים ומנשה מביאין שני פרים. הדר פריך והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם. לנחלה דוקשי ולא לדיא. הא״ה דקרא דמלתך אשר הולדת אחריהם. פי׳ כשיבואו לידי חלוקת הארץ בנים אשר הולדת אז ע״ש אחיהם (יקראו) אפרים ומנשה [יקראו] בנחלתם. כי לא יקראו שבטים לישיל נחלה לבדם כאפרים ומנשה שאותם לבדם עשיתי שבטים לנחלה. אלמא משמע לענין נחלה דוקא הוקשו לראובן ושמעון ולא לר״א. והכי מסקי דאפרים ומנשה לא אקרו שבטים לענין פי׳ אלא שבט יוסף מייתי פר אחד ושבט לוי אקרי קהל ומייתי פר. אבל כהנים נה״ד דעם אקרי קהל מיהו (קהל) לא כיון דתנא אותו שבט חייב

תוספות

מבוא דשוח שונג. מימה היכא הוי שונג כלא הוכלה לי אכיל בשתיקה ולא מיקרי דקתני שונגין ושוגו שונגין לא סרך נמי פשיטא דלרבי יוסי לחנ בתנא הכא דתנא ליכא לשנויי כלסכא דיכיי פלקא דעתך למימר דטילהו סנהדרין שכמו אמאהה טעם הוריו דמתה דשוח דכהן משיח לעצמו שונג ולכנו דלהדי: שונג ולשה שונג אשמא. לעיל כפ״ק (ד׳:) דקתני שונגין ושוגו שונגין לא סרך נמי פשיטא מה לי בשתיקה מה לי בשתיקה בדיעבד: (אין) [בהוראת] בית דין בו׳. כתב מגיעיים שונה הכא מה שכנגר שנה בפרק קמא אלא מעשה דאתי לפרוסי דשא אמאי שוה לחולאת נמור לענין שונג ושבה כו׳

הדרן עלך הורו בית דין

הורה כהן משיח. הורה שונג ועשה שונג פטור מקרבן שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב״ד לעבור מה הוראת ב״ד לעבור אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה אף הוראת כהן משיח לעצמו אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה כדמפרש בגמרא לאשמת העם הרי משיח לעבור וכי הורו בית דין מזידין ועשו הקל שוגגין לא הי׳ הוראה והוי אמרת לאמרת שנתה לא שמעון יכול יאמרו אמרת לאמרת סתום מן המפורש [2]מה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת ושמתו בעליה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור אף [3]שנתכפרו בעליה ושעברה שנתה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור [4]וכי דין אפשר משאי אפש׳ ר״ש בחד מקום גמיר:

הדרן עלך הורו בית דין:

הורה [1]כהן משיח לעצמו שונג ועשה שונג מביא פר שונג ועשה מזיד מזיד ועשה שונג פטור שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב״ד לצבור: **גמ׳** שונג ועשה שונג מביא פר פשיטא אמר אביי [5]הכא במאי עסקינן כגון שהורה ושכח מאיזה טעם הורה ובשעה [6]שטעה אמר הריני עושה על דעת [7]הוראתו דמהו דתימא כיון דאילו מתודע ליה [8](שמא) הדר ביה כמזיד דמי ולא

מתורה כפ״ ים בקרבנות ימיד (ד׳ טז:) אמר ר״ש כן לקים מרבנן נתנו להם דמתמת והמתמיד׳ יעבה ימיד ניתנו שיהיו נוהגות במקנו׳ מ׳ ומסקק העמידום על ממש שיהיו המשמן מתות ומי ס״ד לתרבנן ניתנו להם בצבור הגך כולו ד׳ מתות מי אימנהו בצבור הא לא משכמת לה דאמרת בצבור אלא שנים ומו לא אלא על כרחך ילמוד סתום מן המפורש. וקא דייקת מהא מתניתא דכי היכי דאמר ר״ש ה׳ מטות מתות ביחיד ולא בצבור דמהכא דוקא דייק ר״ש ביחיד ולא בשותפין דהיינו ב״ד משום דאי אתה יכול לומר ולד חטאת בשותפין שאין השותפין מכיתין נקבה דפר ושעיר הוא דמכיתין ומי אתה יכול לומר תמורת חטאת בשותפין שאין תמורה בשותפין דעלמא וכ״ש בב״ד דה״ל תנן בסמ׳ תמורה (דף יג.) אין השותפין עושין תמורה וילמוד סתום מן המפורש מה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת ביחיד דברים אמורים ולא בשותפין אף חטאת שמתו בעליה ונכפרו (עלו) בעליה ושעברה שנתה ביחיד ולא בשותפין דחטאת שמת אחד מן השותפין קרבה הלכך הא דקתני שמת אחד מב״ד פטור לא מתוקמא אלינא דר״ש:

אלא מעתה נייתו פר בהוראה וכי תימא הכי נמי טפי להו שבטים אלא אמר רב אחא ברבי יעקב שבטו של לוי לא איקרו קהל דכתיב [1]הנני מפרך והרביתיך ונתתיך לקהל עמים וגו׳ כל שיש לו אחוזה לא איקרי קהל וכל שאין לו אחוזה לא איקרי קהל א״ב חסרי להו י״ב שבטים אמר אביי [2]אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי אמר רבא והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם לנחלה הוקשו [3]ולא לדבר אחר ולא והא חלוקין בדגלים בנחלתן כך חנייתן כדי לחלק בבוד לדגלים והא חלוקים בנשיאים ההוא לחלוקן כבוד לנשיאים דתניא שלמה עשה ז׳ ימי חנוכה ומה ראה משה לעשות שנים עשר ימי חנוכה כדי לחלוקן כבוד לנשיאים מאי הוי עלה תא״ש [4]דתניא ר״ש אומר [5]חמש חטאות מתות ולד חטאת ותמורת חטאת [6] וחטאת שמתו בעליה וחטאת שנתכפרו בעליה וחטאת שעברה שנתה [7]ואי אתה יכול לומר ולד חטאת בצבור שאין צבור מפרישין נקבה ואי אתה יכול לומר תמורת חטאת בצבור שאין תמורה בצבור ואי אתה יכול לומר חטאת שמתו בעליה בצבור שאין צבור מתים שנתכפרו בעליה ושעברה שנתה לא שמעון יכול יאמרו אמרת לאמרת סתום מן המפורש [8]מה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת ושמתו בעליה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור אף [9]שנתכפרו בעליה ושעברה שנתה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור [10]וכי דין אפשר משאי אפש׳ ר״ש בחד מקום גמיר:

הורה כהן משיח. הורה שונג ועשה שונג פטור מקרבן שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב״ד לצבור: מה הוראת ב״ד לצבור אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה אף הוראת כהן משיח לעצמו אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה כדמפרש בגמרא לאשמת העם הרי משיח לצבור ומיימו כל חד וחד כשבה או שעירה אכל כהן משיח כי הורה מזיד ועשה שונג לא דייק כי הורה מזיד ועשה שונג [11]אלא דייק לגמרי דהכי אמרינן בפרק כתרת (דף יא.) מעם המרן [12] פרט למשיח אלינו מביא קרבן בשגגת מעשה: **גמ׳ שונג ועשה שונג מביא פר פשיטא.** דכי הורה בשונג ועשה שונג הוי שונג מעלת ומצוה אף בקרבן: **מהו דתימא כיון דאי מתודע ליה.** מאיזה טעם הורה שמא היה מוחר בו ומאותו טעם וכי שכח הוהו טעמא לא ידע אף על פי כן הוא עושה ומוה בהוראתו דלאמתו דאמרת אימא כמזיד דמי ולא מחייב קרבן קא משמע לן: [13] **(שיכול.** לגמרי מדין קל וחומר שמשים כצבור ולא צריך למכתב לאשמת העם אלא לאו גמור לאשמת העם הייתי למד מן הדין): לצבור

לחייב קמ״ל: מזיד ועשה שונג בו׳: מנא ה״מ [14]דתנו רבנן [15]לאשמת העם הרי משיח כצבור [16](שיכול) והלא דין הוא צבור

תוספות

מבוא דשוח שונג. מימה היכא הוי שונג כלא הוכלה לי אכיל בשתיקה ולא מיקרי דקתני שונגין ושוגו שונגין לא סרך נמי פשיטא מה לי בשתיקה מה לי בדיעבד: (אין) [בהוראת] בית דין בו׳. כתב מגיעיים שונה הכא מה שכנגר שנה בפרק קמא אלא מעשה דאתי לפרוסי דשא אמאי שוה לחולאת נמור לענין שונג ושבה כו׳

הדרן עלך הורו בית דין

הורה כהן משיח. הורה שונג ועשה שונג פטור מקרבן שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב״ד לעבור מה הוראת ב״ד לעבור אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה אף הוראת כהן משיח לעצמו אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה כדמפרש בגמרא לאשמת העם הרי משיח לצבור ומיימו כל חד וחד כשבה או שעירה אכל כהן משיח כי הורה מזיד ועשה שונג לא דייק כי הורה מזיד ועשה שונג [17]אלא דייק לגמרי דהכי אמרינן בפרק כתרת (דף יא.) מעם המרן [18] פרט למשיח אלינו מביא קרבן בשגגת מעשה: **גמ׳ שונג ועשה שונג מביא פר פשיטא.** דכי הורה בשונג ועשה שונג הוי שונג מעלת ומצוה אף בקרבן: **מהו דתימא כיון דאי מתודע ליה.** מאיזה טעם הורה שמא היה מוחר בו ומאותו טעם וכי שכח הוהו טעמא לא ידע אף על פי כן הוא עושה ומוה בהוראתו דלאמתו דאמרת אימא כמזיד דמי ולא מחייב קרבן קא משמע לן: [19] **(שיכול.** לגמרי מדין קל וחומר שמשים כצבור ולא צריך למכתב לאשמת העם אלא לאו גמור לאשמת העם הייתי למד מן הדין): לצבור

לחייב קמ״ל: מזיד ועשה שונג בו׳: מנא ה״מ [20]דתנו רבנן [21]לאשמת העם הרי משיח כצבור [22](שיכול) והלא דין הוא צבור

תוספות

מבוא דשוח שונג. מימה היכא הוי שונג כלא הוכלה לי אכיל בשתיקה ולא מיקרי דקתני שונגין ושוגו שונגין לא סרך נמי פשיטא מה לי בשתיקה מה לי בדיעבד: (אין) [בהוראת] בית דין בו׳. כתב מגיעיים שונה הכא מה שכנגר שנה בפרק קמא אלא מעשה דאתי לפרוסי דשא אמאי שוה לחולאת נמור לענין שונג ושבה כו׳

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com